

Cornus mas

Familjen Cornaceae

Körsbärskornellen växer vild i östra Europa och västra Asien. I Sverige odlas den som prydnadsbuske och häckväxt men det är få som vet att bären är ätliga. I mer trädgårdsintresserade länder har man jobbat med förädling av körsbärskornellen för att få fram större och godare bär. Man vet från utgrävningar att människan har utnyttjat bär från körsbärskornellen under många tusen år. Körsbärskornellen infördes till England på 15-hundratalet. Trädet eller busken kan bli gammal. I Kiev finns ett träd som är över 150 år. Körsbärskornellen växer ganska långsamt men blir ca 5 m hög och bred.

Körsbärskornellen blommar mycket tidigt med gula blommor på bar kvist. Den är delvis självsteril så pollineringen kan vara ett problem i Sverige. En varm vårdag är körsbärskornellen en bra biväxt. Frukten är oftast röd med en ganska stor kärna.

Den tidiga blommningen kan vara ett problem på våra breddgrader då den är känslig för frost. Kylan kan även innebära brist på pollinerande insekter under blommningen. Detta gör att det är normalt om den inte ger frukt. Ett bra år kan dock skörden bli stor.

Odling

Körsbärskornellen trivs på de flesta jordar. Den växer bra i skugga men bärsköörden blir större i ett soligt läge. Det är lockande att sätta de små buskarna tätt men tänk på att de så småningom blir stora.

Förökning

Det går bra att så körsbärskornell men fröna bör få ca 4 månader med fukt och värme och därefter 4 månaders kyla. Det enklaste är att så direkt efter skörden och ställa krukorna inomhus. Kylningen kan sedan genomföras i kylskåpet. Det tråkiga med frösådd är att det tar mellan 6 och 20 år innan du får bär. Det bästa är att ympa utvalda sorter på fröplantorna så att man snabbt får skörd och vet att bären är stora och goda. Man kan försöka med örtartade sticklingar men de är svårrotade.

Skörd

Det är viktigt att bären är helt mogna när de skördas. Skaka försiktigt på grenarna, så faller de mogna bären till marken.

Användning

Bären kan ätas färska, torkas eller saftas. Man kan också göra vin eller smaksätta alkohol med bären. I Ukraina framställer man juice kommersiellt av bären.

Cornus kommer av det latinska ordet för horn. Veden är nämligen mycket hård och liknas vid horn. Under antiken gjordes skaft till lansar av körsbärskornell. Det blir aldrig stora dimensioner på virket men det är bra till småsnickerier och svarvning.

Man har använt bären som medicin mot diarré och feber. I Ryssland anses bären hjälpa om man har fått i sig radioaktiva ämnen.

Ibland planteras busken som markbindare.

Övriga Korneller

Förutom körsbärskornell så består kornellsläktet av 45 arter och flera av dessa ger ätbar frukt. I Sverige växer två arter vilda; Hönsbär, *Cornus suecica*, som ger ätliga om än inte överdrivet välsmakande frukter och Skogskornell, *Cornus sanguinea*, som ger oätliga frukter som dock odlades som oljeväxt förr.

Koreakornell, *Cornus kousa*, ger 2 cm stora välsmakande frukter och den japanska körsbärskornellen, *Cornus officinalis*, används till likör och medicinska ändamål. Blomsterkornell, *Cornus florida*, används förutom till medicinska ändamål för framställning av färger och bläck.

Sorter

Storfruktiga körsbärskorneller är dåligt testade i Sverige. Svenska plantskolor har dem normalt inte i sitt sortiment. De är dock lätta att köpa från Tyskland. Har du någon egen erfarenhet så berätta här på sidan.

Black Plum

Amerikansk sort med mycket mörkröda, medelstora bär.

Devin

Slovakisk, rikbärande sort.

Elegant

Ukrainsk sort. Päronformade bär som är goda att äta färska. Tidigmognande.

Jolico

Bären är ca 25 mm stora. 125 mg C-vitamin per 100 gram bär.

Kazanlaker

Bulgarisk sort med ca 35mm stora, päronformade bär

Macrocarpa

Gammal sort. Bären större än vilda.

Panchero

Bulgarisk sort. Bären uppges kunna väga upp till 15 gram

Pioneer

Shönbrunner Gourmetdirndl

Tysk sort med tidigt mognande, söta bär.

Red Star

Ukrainsk sort. De mörkröda bären är ovala och mognar sent.

Shan

Bulgarisk storfruktig sort med runda bär

Shumen

Mycket senmognande. Troligen värdelös i Sverige.

Siretski

Ukrainsk sort. Kraftigväxande.

Spring Glow

Prydnadssort som blommar tidigare än vildarten

Titus

Slovakisk sort, medelstora bär

Vavilov

Ukrainsk sort. Stora, röda, avlånga bär som är bra till färskkonsumtion.

Yellow

Gula bär, ca 20 mm stora.

Källa

www.garden-shopping.de

www.pfaf.org

Lee Reich: Uncommon fruits for every garden

L. Engstrand, M. Widén: Frukter från främmande länder, 2002 ISBN 91-540-5894-5